

Atskaite par dalību

Piena tirgus observatorijas sanāksmē

27.03.2018 Briselē

1. Tirgus apskats

ES pieaug saražotā piena apjoms, šī gada janvārī tie bija +3,7%, bet kopumā par visu 2017.gadu +1,8%. To veicina salīdzinoši augstās piena cenas. Saražotā piena daudzuma pieaugums nedaudz palēninās februārī un martā aukstā laika dēļ. Tiek prognozēts, ka piena ražošanas temps 2018.gadā kopumā samazināsies, bet paliks ar palielinājumu pret 2017.gadu.

Vislielākais saražotā piena daudzuma kāpums bija Vācijā un Francijā, vienīgās valstis, kur pagājušajā gadā samazinājās saražotā piena apjoms ir Zviedrija un Ungārija.

ASV pieaug saražotā piena daudzums (+1,8% februārī). ASV palielinās ne tikai govju skaits, bet arī izslaukumi. 2018.gadā tiek plānots piena apjoma kāpums par 1,6%.

Jaunzēlandē piena ražošana šīnī sezonā ir būtiski samazinājusies, sliktu klimatisko apstākļu dēļ (decembrī -4,6%, janvārī -4,9%, februārī -2,3%). Prognozes šim gadam ir -1%.

Austrālija piena ražošana uzņem tempu pēc lēna sezonas sākuma, janvāri +4%. Prognoze kopumā šim gadam +2- +3%.

Dienvidamerikā pieaug piena ražošana pēc pārdzīvotajām dabas katastrofām, Argentīna janvārī +12,8%, bet tā ir tikai atgriešanās pie iepriekšējiem apjomiem un nav pamata satraukumam, ka šīnī reģionā varētu palielināties piena apjomi.

Tā kā Jaunzēlandē piena ražošana ir samazinājusies, tad tas dod iespēju ES un ASV tirgot vājpiena pulveri.

Kopumā pasaulē piena un piena produktu eksporta apjomi lielākajiem eksportētājiem 2017.gadā ir pieaugusi. Lielākie eksportētāji ir ES, ASV, Jaunzēlande, Austrālija, Baltkrievija, Argentīna un Urugvaja. Starp lielākajiem eksportētājiem stabili ir iekļāvusies Baltkrievija, kas pašlaik ir 5.lielākais eksportētājs pasaulē.

ES siera eksports janvārī ir palielinājies par 1,7%. Ir samazinājies eksports uz ASV, bet palielinājies uz Japānu un Šveici.

ES sviesta eksports janvārī ir pieaudzis par 32,9%, arī vājpiena pulverim pagājušajā gadā kopumā ir sasniegti eksporta apjoma rekordi (+7,3%).

Nozīmīgs eksporta produkts ir zīdaiņu piena pulveri, eksporta apjomu kāpums janvārī ir 23,5%.

Apkopojums. Šobrīd pasaules galvenie piena ražotāji ir ES un ASV. Laika apstākļu dēļ piena ražošanas temps ES varētu palēnināties.

Pasaules noiets pienam ir gan augošās ekonomikas, gan salīdzinoši augsto pārtikas eļļas cenu dēļ, bet augošais piena ražošanas apjoms liek būt uzmanīgiem.

Vājpiena pulverim ir rekordzemas cenas, lai arī ES ir stabils eksporta noiets. Daudz ko noteiks tas, cik veiksmīgi izdosies nomenēžēt intervencē esošo pulveri.

ES sviestam ir stabils un labs noiets un arī cenas no februāra ir sākušas palielināties, kas ļauj nokompensēt zemo vājpiena pulvera cenu. Tirgus attīstību 2018.gadā noteiks iespējas saražot sviestu, cik daudz būs piena un ko izvēlēsies ražot pārstrādātāji. Pieprasījums ir lielāks kā piedāvājums.

Pasaulē kopumā arvien vairāk tiek ražots siers, veidojot konkurenci eksporta tirgos, bet cenas pagaidām no tā nemazinās.

Eiro un ASV dolāra valūtas kursa attiecība (1/1,23) pakāpeniski sāk kļūt par problēmu ES eksporta biznesam.

Piena apjoms ES pieaug, un noiets īsti netiek tam līdz, tāpēc piena ražošanas apjomu samazinājums ir nepieciešams.

Prognozētais cenu kritums, iespējams, nobremzēs ražošanas tempu. Uz jautājumu, kāda tad varētu būt cenu prognoze, saņēmām atbildi, ka jāreķinās ar 30 centiem vai pat zemāk pienam, kas ir līgumos, pārējam pienam tā būs ievērojami zemāka. **Ir jābūt gataviem uz cenu kritumu.**

2. Piena produktu patēriņš

Īsi sakot, patērētājiem cenas pieaug, bet piena patēriņš samazinās. Pozitīvais ir tas, ka bioloģiskā piena tirgus palielinās, tāpat pieaug arī kvalitatīvo produktu realizācijas apjomi (piens ar īpašu stāstu – reģionālu vai kvalitātes). Sviestam kā deficīta precei ir augsta cena, bet apjomi ir samazinājušies. Siers ES ir stabila vērtība.

3. Piena tirgus nākotne

Lai arī govju un ganāmpulku skaits samazinās, piena ražošanas apjomi pieaug. Paredzamais piena apjoma pieaugums 2018.gadā ir 1,4%. Tā kā piena ražošana palielinās, tad palielināsies arī rūpniecisko piena produktu (pulveru) ražošana. Vājpiena pulvera ražošana pamatā katru gadu palielinās par 3%, iespējams 2019.gadā tā ražošana samazināsies, šī gada zemās cenas dēļ.

Līdz šim esam ražojuši liesu pienu, iespējams, ka nākotnē daudz lielāka uzmanība tiks pievērsta augstākam tauku saturam un par to arī papildus veidosies piemaksas.

Kas notiks ar intervences vājpiena pulveriem? Apjomi ir lieli - 453 t. Viss tiek darīts atbilstoši KLP noteikumiem. Ierosinājums bija rīkot tenderus biežāk, varbūt 2 reizes mēnesī, lai mazinātu uzkrājumus, kamēr Jaunzēlande neko nepiedāvā pasaules tirgos.

Šogad īsti netiek saskatīta vajadzība veidot intervences uzkrājumus.

Piena tirgū ES nopietni spēlētāji veidojas Īrija un Polija, tur mērķtiecīgi tiek palielināts gan govju skaits, gan piena apjoms.

4. Kas gaidāms 2019.gadā?

- Piena apjoma pieaugums palēnināsies (+0,5%).
- Siera ražošana arī tikai nedaudz palielināsies (+0,8%)
- Vājpiena pulvera ražošana samazināsies (-0,9%), eksports pateicoties intervences noliktavām varētu saglabāties stabils +9%
- Neliels pieaugums sviesta ražošanas apjomos (+0,5%)

Atskaiti sagatavoja eksperte

Silvija Dreijere